

STORTINGET

Innst. 241 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra utenriks- og forsvarskomiteen

Dokument 8:113 S (2022–2023)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Ingrid Fiskaa, Lars Haltbrekken, Marian Hussein og Freddy André Øvstegård om ein ny Myanmar-strategi for frigjering og demokratisering

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringa leggja fram ein ny Myanmar-strategi med mål om å støtta folk i Myanmar og kampen deira for demokrati, menneskerettar og rettferd etter inspirasjon frå US Burma Act of 2022.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Nils-Ole Foshaug, Eva Kristin Hansen og Rigmor Aasrud, fra Høyre, Hårek Elvenes, Ingjerd Schou, Erna Solberg og lederen Ine Eriksen Søreide, fra Senterpartiet, Marit Arnstad og Bengt Fasteraune, fra Fremskrittspartiet, Sylvi Listhaug og Christian Tybring-Gjedde, fra Sosialistisk Venstreparti, Ingrid Fiskaa, fra Rødt, Bjørnar Moxnes,

fra Venstre, Guri Melby, og fra Kristelig Folkeparti, Dag-Inge Ulstein, viser til foreliggende forslag om en ny Myanmar-strategi for frigjøring og demokratisering.

Komiteen viser til at situasjonen i Myanmar etter militærkuppet 1. februar 2021 er svært krevende. Landet opplever en politisk, økonomisk og humanitær krise. Ytringsfriheten er ikke-eksisterende, tusenvis av mennesker er arrestert, og folk utsettes for angrep og voldsbruk som medfører store lidelser. Komiteen viser til at den politiske situasjonen er helt fastlåst ved at militærregimet ikke viser noen vilje til dialog og heller ingen vilje til å frigi Aung San Suu Kyi og president Win Myint. Komiteen deler derfor bekymringen som forslagsstillerne gir uttrykk for i representantforslaget.

Komiteen viser til brev fra utenriksministeren av 20. februar 2023, hvor hun skriver:

«Etter kuppet besluttet regjeringen å fryse stat-tilstat bistand til Myanmar. Norge har også sluttet opp om EUs sanksjoner mot militærregimet i Myanmar.»

Komiteen merker seg videre at utenriksministeren skriver at den samlede norske bistandsinnsatsen er opprettholdt på om lag samme nivå som før kuppet, og at bistandsporteføljen er lagt om basert på utviklingen på bakken og i tett dialog med FN og internasjonale og lokale partnere fra sivilsamfunn. Komiteen støtter dette og merker seg videre at innsatsen for å fremme menneskerettigheter og demokrati er blitt styrket etter kuppet, og at den humanitære bistanden har økt. Komiteen mener støtte til demokratibevegelsen er viktig, og mener det er riktig at dette er en prioritering for å få landet tilbake på et demokratisk og fredelig spor.

Komiteen viser til at utenriksministeren skriver at Norge har vært en pådriver under sikkerhetsrådsperioden for å holde Myanmar på rådets agenda, samtidig som vi både der og i FNs menneskerettighetsråd har fordømt kuppet og de systematiske overgrepene mot sivilbefolkningen. Komiteen er tilfreds med at Norge videre har krevd stans i voldshandlingene, løslatelse av politiske fanger og beskyttelse av de som kjemper for menneskerettigheter og demokrati. Komiteen mener det er nødvendig at Norge fortsetter engasjementet i ulike fora i FN og gjennom bidrag til FN-organisasjoner og ulike programmer, som også blir beskrevet i brevet fra utenriksministeren.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Kristelig Folkeparti, merker seg at utenriksministeren skriver følgende:

«Det ble gjort grundige analyser etter kuppet for å justere kursen for Norges engasjement i Myanmar. Endringene som da ble gjort står seg fortsatt. Samtidig fortsetter situasjonen i Myanmar å være uoversiktlig og i endring. Jeg mener derfor det ikke er hensiktsmessig å utvikle en ny Myanmar-strategi på dette tidspunktet.»

Flertallet er enig i denne tilnærmingen.

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til dei omfattande protestane i kjølvatnet av militærkuppet i Myanmar for to år sidan. Desse medlemene merkar seg at ein brei allianse av fagforeningar, grasrotorganisasjonar og etniske minoritetar har vakse fram i motstand mot militærjuntaen. Desse medlemene vil påpeike at denne breie og kraftfulle rørsle har utvikla seg frå å vere ei motstands-rørsle til ei rørsle som kjempar for å utvikle det politiske systemet til eit reelt føderalt demokrati.

Desse medlemene viser til kritikk som har kome fram i media om manglande openheit rundt norsk bistand til Myanmar etter militærkuppet. Desse medlemene meiner at utvikling og framlegging av ein ny landstrategi vil gjere norske prioriteringar, aktøranalysar og perspektiv langt meir gjennomsynlege. Desse medlemene viser til at det er god tradisjon for landstrategiar for dei utvalde partnerlanda innan norsk bistand.

Desse medlemene vil understreke viktigheita av å anerkjenne NUG, NUCC og andre sentrale aktørar i den burmesiske demokratorsla og det politiske signa-

let det gjev militærjuntaen så vel som det internasjonale samfunnet. Desse medlemene meiner at Noreg bør anerkjenne desse aktørane på same vis som USA og ei rekkje europeiske land har gjort. Den burmesiske demokratorsla er breitt samansett og samordna, og militærjuntaen har ingen legitimitet som representant for det burmesiske folket.

Desse medlemene erfarer at den økonomiske støtta til lokale organisasjonar i Myanmar er svært avgrensa. Desse medlemene meiner at ei fredfull, demokratisk og rettferdig utvikling i Myanmar er avhengig av det lokale sivilsamfunnet. Desse medlemene meiner at ein større del av norsk bistand til landet bør gå til lokale organisasjonar som utgjer grunnplanet i demokratorsla.

På dette grunnlaget vert følgjande forslag fremja:

«Stortinget ber regjeringa leggja fram ein ny Myanmar-strategi med mål om å støtta folk i Myanmar og kampen deira for demokrati, menneskerettar og rettferd etter inspirasjon frå US Burma Act of 2022.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringa leggja fram ein ny Myanmar-strategi med mål om å støtta folk i Myanmar og kampen deira for demokrati, menneskerettar og rettferd etter inspirasjon frå US Burma Act of 2022.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:113 S (2022–2023) – Representantforslag frå stortingsrepresentantane Ingrid Fiskaa, Lars Haltbrekken, Marian Hussein og Freddy André Øvstegård om ein ny Myanmar-strategi for frigjering og demokratisering – vedtas ikke

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 21. mars 2023

Ine Eriksen Søreide

leder

Eva Kristin Hansen

ordfører

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Utenriksministeren

Stortinget
Utenriks- og forsvarskomiteen
v/leder Ine Eriksen Søreide

Oslo, 20. februar 2023

Uttalelse fra Utenriksdepartementet ang. Dokument 8:113 S (2022-2023) – representantforslag fra representantene Ingrid Fiskaa, Lars Haltbrekken, Marian Hussein og Freddy André Øvstegård

Jeg viser til Utenriks- og forsvarskomiteens brev av 7. februar 2023 om Dokument 8:113 S (2022-2023) fra representantene Ingrid Fiskaa, Lars Haltbrekken, Marian Hussein og Freddy André Øvstegård, hvor det foreslås fremleggelse av en ny Myanmar-strategi for frigjøring og demokratisering.

Jeg deler representantens bekymring for utviklingen i Myanmar. Militærkuppet 1. februar 2021 satte brutalt til side folkets vilje til sivilt styre, etter Aung San Suu Kyis og partiet National League for Democracy's (NLD) klare valgseier i november 2020. Etter et tiår med demokratisk og økonomisk fremgang, aktivt støttet av Norge, så var kuppet et tragisk tilbakeslag

To år etter kuppet befinner landet seg i en dyp politisk, økonomisk og humanitær krise. FN anslår at over 17 millioner innbyggere vil trenge humanitær bistand i år. Forsamlings- og ytringsfrihet er i praksis avskaffet, og mer enn 17 000 personer er arrestert, herunder Aung San Suu Kyi og president Win Myint. Militære angrep og voldsbruk mot sivile i store deler av landet fører til omfattende lidelser. Konfliktene er mange og komplekse. Det er sammensatte politiske og militære maktstrukturer, også innenfor demokratibevegelsen og de etniske gruppene. Den politiske situasjonen er fastlåst. Militærregimet viser ingen vilje til reell dialog eller endring. Flere hundre nye militante motstandsgrupper er etablert. I tillegg fortsetter den over 70 år lange konflikten mellom militæret og flere etniske væpnede grupper. 1. februar utvidet militærregimet unntakstilstanden med ytterlige seks måneder, til 1. august. Unntakstilstanden vil ifølge regimet kunne avsluttes ved avholdelse av valg. Den demokratiske opposisjonen advarer imidlertid sterkt mot et udemokratisk og ikke-inkluderende valg som snarere vil bidra til sementering av militærets grep om makten. Under rådende forhold vil avholdelse av valg kunne bidra til å eskalere volden og ytterligere forverre situasjonen for Myanmar's befolkning.

Som utviklingsminister Anne Beathe Tvinnereim redegjorde for i fjor, i sitt svar på skriftlig spørsmål nr. 825 (2021-2022) om partnerland i utviklingspolitikken, forandret kuppet forutsetningene for en flerårig landstrategi for Myanmar, og denne ble satt til side.

Etter kuppet besluttet regjeringen å fryse all stat-til-stat bistand til Myanmar. Norge har også sluttet opp om EUs sanksjoner mot militærregimet i Myanmar. Tiltakene omfatter formuefrys og reiserestriksjoner av listeførte personer og enheter. Tiltakene har blitt utvidet etter militærkuppet. Norge har tidligere innført våpenembargo og embargo på utstyr som kan brukes militært eller til intern undertrykking.

Samtidig har det vært en prioritering å videreføre det sterke engasjementet for befolkningen. Den samlede norske bistandsinnsatsen er opprettholdt på om lag samme nivå som før kuppet. Bistandsporteføljen er lagt om basert på utviklingen på bakken og i tett dialog med FN og internasjonale og lokale partnere fra sivilt samfunn, i tråd med føringene i Stortingsproposisjon 1 S (2021-2022). Etter kuppet er innsats for fremme av menneskerettigheter og demokrati styrket. Fred- og forsoningsarbeidet er videreført og tilpasset nye realiteter på bakken. Den humanitære bistanden har økt. Norge bidrar blant annet med å dekke humanitære behov innenfor helse, utdanning og matsikkerhet. I 2021 var den bilaterale norske bistanden på 275 millioner kroner. I tillegg kommer bidrag til tiltak i Myanmar finansiert av norsk kjernestøtte til FN og andre multilaterale organisasjoner.

Støtten til demokratibevegelsen og innsats for å få utviklingen i Myanmar tilbake på et demokratisk og fredelig spor, er en hovedprioritering i det norske engasjementet. Vi bidrar både politisk og økonomisk. Vi har dialog med viktige aktører i den politiske, etniske og demokratiske opposisjonen, herunder medlemmer av National Unity Government (NUG), National Unity Consultative Council (NUCC), Committee Representing Pyidaungsu Hluttaw (CRPH) og mange av de etniske gruppene. Etter kuppet har det vokst frem en ny og yngre generasjon innenfor opposisjonen, som krever en plass på den politiske arenaen og forventer at uløste utfordringer fra tiden før kuppet, som etnisk diskriminering, blir adressert. Vår målsetning er å styrke demokratibevegelsens kapasitet til å fremme en inkluderende og demokratisk utvikling, samt å skape plattformer for å diskutere rammene for en slik utvikling. Norskstøttede aktører tilbyr faglig rådgivning innenfor inkluderende grunnlovsarbeid, statsbygging og menneskerettighetsopplæring. Vi støtter fri og uavhengig journalistikk og organisasjoner som tilbyr rettshjelp. Vi bidrar til at kvinner og etniske grupper får delta i dialogen og inkluderes i innsatser. Sammen med internasjonale og lokale sivilsamfunnsorganisasjoner arbeider vi for at den humanitære bistanden når frem der nøden er størst. Langs hele spekteret av innsatser kan aktørene, ikke minst de lokale, møte store sikkerhetsutfordringer, noe som krever kontinuerlige aktsomhetsvurderinger og beskyttelsestiltak.

Vi engasjerer oss i regionale og internasjonale fora. Under sikkerhetsrådsperioden var vi en pådriver for å holde Myanmar på rådets agenda. Både der og i FNs menneskerettighetsråd har vi fordømt kuppet og kuppmaakernes systematiske overgrep mot sivilbefolkningen. Vi har krevd stans i voldshandlingene, løslatelse av Aung San Suu Kyi, Win Myint og andre politiske fanger, beskyttelse av menneskerettighets- og

demokratiforkjempere og retur til en demokratisk utvikling Vi har oppfordret FN sikkerhetsråd til å henvise situasjonen i Myanmar til Den internasjonale straffedomstol (ICC), men dynamikken i rådet har så langt ikke gjort dette mulig. Vår innsats bidro imidlertid til at Sikkerhetsrådet, for første gang, vedtok en resolusjon om Myanmar. Vi fortsetter engasjementet i andre fora som FNs generalforsamling og FNs menneskerettighetsråd, og gjennom bidrag til FN-organisasjoner og programmer, som FNs Høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR), FNs nødhjelpsorganisasjon (OCHA), Verdens matvareprogram (WFP) og FNs barnefond (UNICEF). Vi utveksler vurderinger og deler erfaringer med Association of Southeast Asian Nations (ASEAN), og uttrykker støtte til organisasjonens fempunktsplan for Myanmar,-det eneste politiske sporet som både regionen og stormaktene stiller seg bak. Vi koordinerer vår innsats med likesinnede land i disse foraene

Det ble gjort grundige analyser etter kuppet for å justere kursen for Norges engasjement i Myanmar. Endringene som da ble gjort står seg fortsatt. Samtidig fortsetter situasjonen i Myanmar å være uoversiktlig og i endring. Jeg mener derfor at det ikke er hensiktsmessig å utvikle en ny Myanmar-strategi på dette tidspunktet. Jeg mener vi bør fortsette det brede og viktige norske engasjementet for demokratiutvikling i tråd med justeringene beskrevet ovenfor, og bevare den nødvendige fleksibiliteten som kreves for å raskt kunne tilpasse innsatsen til utviklingen på bakken. Gitt de sikkerhetsutfordringene våre lokale partnere arbeider under, er det på flere områder også behov for operere i det stille. Norges langvarige og sterke engasjement, nettverket som er bygget opp over flere tiår og en solid oppsatt og operativ ambassade i Yangon gjør en slik tilnærming mulig Først når situasjonen har stabilisert seg og rammebetingelsene for det mer langsiktige samarbeidet blir klarere, vil det være naturlig å gå tilbake til å styre bistanden etter flerårige landstrategier. Da som nå bør hovedprioriteringen for det norske innsatsen konsentreres rundt å bidra til et stabilt, inklusivt og demokratisk Myanmar i fremtiden.

Vennlig hilsen

Anniken Huitfeldt

